

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

**Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра дизайну**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
"28" 08 2025 р.

ШРИФТИ І ТИПОГРАФІКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	022 Дизайн
Освітньо-професійна (наукова) програма	«Графічний дизайн»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:
Ст.викладач кафедри дизайну

 Галина КУХАР

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри дизайну
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.
завідувач кафедри

 Ірина МАТОЛІЧ

УЗГОДЖЕНО:
Гарант ОПІ

 Наталія ГІЛЯЗОВА

СХВАЛЕНО:
на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

e-mail	halyna.kukhar@ukd.edu.ua	
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра дизайну	
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/galina-kukhar	
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3673	(II курс)
	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3674	(III курс)

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Шрифти і типографіка»

Навчальна дисципліна «Шрифти і типографіка» належить до обов'язкових дисциплін, вивчається студентами напряму підготовки «Графічний дизайн» всіх форм навчання і є основою для опанування подальших дисциплін «Формоутворення», «Дизайн етикетки і упаковки», «Дизайн-проектування» а також при створенні макетів верстки поліграфічних та мультимедійних видань.

Мета навчальної дисципліни – вивчення теоретичних основ будови літери, як графічної форми, історії виникнення та розвитку шрифтів, шрифтових стандартів, форматів комп'ютерних шрифтів, фірм-виробників шрифтів, технології проектування шрифтів, а також придбання студентами практичних навичок у створенні дизайнерських шрифтів; редагуванні шрифтів в спеціалізованих редакторах; у роботі з засобами, що забезпечують застосування шрифтів в психо-емоційному контексті, орієнтування у сучасному стані, трендах та напрямках розвитку графічного дизайну; грамотно використовувати шрифтову графіку при створенні об'єктів графічного дизайну.

Основні завдання, які стоять перед авторами навчального курсу: підготувати студентів до вивчення образотворчих, технологічних та технічних питань щодо розробки сучасних рукописних та комп'ютерних шрифтів, леттерингу, створення брендів, макетів поліграфічних та мультимедійних видань з дотриманням правил класичної, постмодерної та екранної типографіки

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**

- терміни і визначення, якими користуються у типографіці, при оформленні і верстці тексту;
- графічні характеристики шрифту;
- історичні етапи виникнення шрифтів різних класифікаційних груп;
- одиниці типометричної системи;
- вимоги державних стандартів щодо шрифтового оформлення друкованих видань різних видів;
- естетичні і психологічні вимоги до шрифту; основи застосування і сполучення гарнітур і кеглів; технологію шрифтових стилів.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- застосовувати шрифти різних класифікаційних груп для тексту відповідно до змісту та призначення;
- поєднувати гарнітури шрифтів в документі;
- формувати текст, застосовувати стилі у комп'ютерних програмах;
- оформляти основний, додатковий, довідковий текст з урахуванням вимог стандартів і естетики сприйняття;
- працювати з шрифтовими файлами;
- оформляти шрифтами тексти і заголовки друкованих і електронних видань.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Графічний дизайн» (2025/2026).

Шифр та назва компетентності	Результати навчання
СК 2 Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну	ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання. ПРН 10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну у комунікативному просторі
СК 4 Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності	ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання. ПРН 18. Відображати морфологічні, стильові та кольорофактурні властивості об'єктів дизайну
СК 6 Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціальністю)	ПРН 8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію. ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах. ПРН 12. Дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності. ПРН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2, 3		
Семестр	3, 4, 5, 6		
Кількість кредитів ЄКТС	12 (6/6)		
		денна форма	заочна форма

Аудиторні навчальні заняття (у годинах)	лекції	10/10/10/10	2/2/2/2
	семінари, практичні	32/32/32/32	6/6/6/6
Самостійна робота		48/48/48/48	82/82/82/82
Форма підсумкового контролю	Залік/залік/залік/екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Основи рисунку і живопису	Дизайн-проектування
Композиція	Комп'ютерний дизайн в графіці
Кольорознавство	КР

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРЕЛІК ТЕМ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

ІІІ СЕМЕСТР

Тема 1. Історія виникнення шрифтів. Розвиток шрифтів (2год.)

Мета і завдання курсу. Поняття про шрифт та науку типографіка. Народження та еволюція алфавіту. Історія виникнення латинських шрифтів. Розвиток кириличних шрифтів. Соціальна і культурологічна зумовленість шрифтів. Шрифтова справа в Україні.

Питання для самостійного вивчення: шрифти в різних виданнях; походження антикви і гротеску; географічні характеристики шрифту.

Тема 2. Характеристики шрифту. Основні поняття шрифту (2 год.)

Елементи літери. Гарнітура шрифту. Види шрифтів. Накреслення шрифту: щільність, нахил, насиченість, заповненість. Типометрична система виміру. Розмірні характеристики шрифту.

Проміжки та їх різновиди. Інтерліньяж. Кернінг, трекінг. Індикація шрифтів.

Питання для самостійного вивчення: набірні шрифти; види типометричних розмірів; способи побудови гармонійного шрифту.

Тема 3. Види шрифтів. Класифікація шрифтів за призначенням.

Класифікація шрифтів за накресленням (4 год.)

Оптичні особливості малюнка шрифту. Гарнітури і їх особливості. Принципи застосування гарнітур. Сумісність гарнітур. Технічні вимоги до шрифту.

Принципи класифікації шрифтів у світі та Україні. Класифікація шрифтів за накресленням. Класифікація шрифтів за призначенням: текстові, титульні шрифти, ініціал. Види засічок.

Питання для самостійного вивчення: оптичні ілюзії; способи поєднання гарнітур у виданнях; одно гарнітурні та багато гарнітурні видання; шрифтові класифікації відповідно до німецького індустріального стандарту (DIN); класифікація шрифтів відповідно до ГОСТ 3489.1-71.

Тема 4. Шрифт як засіб спілкування (2 год.)

Шрифт як засіб спілкування. Використання шрифтів у різних соціальних обставинах. Шрифтознавство і графологія: психологічні паралелі. Емоціогенна властивість шрифту. Інформативність шрифту в Інтернеті. Шрифт і текст. Інтерпретація тексту і його шрифтове виконання. Колір шрифту як засіб впливу на свідомість і підсвідомість реципієнта.

Питання для самостійного вивчення: шрифти на основі рукописних, національні ознаки шрифтів; шрифт і емоція.

IV СЕМЕСТР

Тема 5. Комп'ютерні шрифти. Принципи роботи з комп'ютерними шрифтами (2 год.)

Сімейства шрифтів. Шрифт у Windows. Встановлення та вилучення шрифтів. Шрифтові програми. Редактори контурних шрифтів. Системи редагування шрифтів. Правила створення власних шрифтів.

Питання для самостійного вивчення: історичні сімейства шрифтів; операційні вмонтовані шрифти; веб-безпечні шрифти; адаптери шрифтових систем.

Тема 6. Текстові виділення (2 год.)

Класифікація текстових виділень. Шрифтові виділення. Не шрифтові виділення. Побудова тексту в макетуванні драматичних творів, оформленні ритмізованого тексту, робота над додатково-допоміжним текстом. Правила оформлення таблиць. Основні правила набору формул.

Питання для самостійного вивчення: способи шрифтових і не шрифтових виділень; рубрикація тексту; аналіз шрифтів в підручниках.

Тема 7. Вимоги до шрифту. Сполучення гарнітур. Взаємодія графіки шрифту з графічним оформленням (2 год.)

Основні вимоги до шрифту. Особливості гарнітур і їх сполучень. Правила застосування шрифтів. Шрифти і леттеринг. Авторські рукописні шрифти. Текст і заголовки – взаємодія графіки шрифту. Рубрикація тексту.

Питання для самостійного вивчення: сполучення гарнітур в верстці журналів, книг, календарів; емоційна складова гармонізації гарнітурних наборів; асоціативні компоненти вибору шрифту в композиціях.

Тема 8. Естетика шрифту. Зручність читання шрифту (4 год.)

Мистецтво візуальних повідомлень. Естетичні вимоги до шрифту. Правила побудови гармонійних написів. Шрифт у системі візуальних засобів друкованих видань. Шрифтові знаки.

Шрифт як явище культури. Вияв колективної підсвідомості у шрифтах. Шрифтознавство і етнологія: психологічні паралелі.

Питання для самостійного вивчення: шрифт як бренд країни; символіка шрифту; кольорова і композиційна складова шрифтових рішень.

V СЕМЕСТР

Тема 9. Психофізіологічні характеристики шрифту (2 год.)

Робота зорового аналізатора під час декодування тексту. Візуальні явища: одночасного контрасту, післядії, перевертання картин, викривлення зображень, неможливих фігур тощо. Зручність читання шрифту. Гігієнічні вимоги до шрифту. Динамічне читання. Образність шрифту.

Питання для самостійного вивчення: робота зорового аналізатора в різних середовищах; залежність зручності читання від якості шрифту.

Тема 10. Комп'ютерний текст. Репрезентаційні системи (2 год.)

Особливості сприймання тексту з екрана комп'ютера. Розвиток професійних сенсорних навичок. Репрезентаційні системи. Патерни візуальної, аудіальної і кінестетичної репрезентаційних систем.

Питання для самостійного вивчення: види шрифтів, які зручні для читання з екранів; автоматичні налаштування екранів пристроїв.

Тема 11. Поняття стилю в шрифтовій поліграфії (4 год.)

Стильова єдність між компонентами шрифтового оформлення заголовків, підзаголовків і текстів. Зв'язок рисунку букв зі змістом тексту.

Питання для самостійного вивчення: рубрикація тексту в різних виданнях; різні стилі в типографіці; зручність читання тексту.

Тема 12. Засоби художньої виразності (2 год.)

Основа засобів художньої виразності – гармонійні пропорції, необхідний контраст, масштабність, рівновага, ритм, колірна гармонія.

Питання для самостійного вивчення: композиційні особливості шрифтових рішень; шрифт в середовищі.

VI СЕМЕСТР

Тема 13. Маркетологічні особливості шрифту (4 год.)

Основні вимоги до шрифту в рекламі, плакаті, упаковці, івентах. Зручність читання шрифту. Зміст і форма. Ритмічний лад. Колір як засіб художньої виразності.

Питання для самостійного вивчення: візуальна комунікація в рекламі; етикетки і упаковки як частина маркетингу; асоціативні характеристики шрифту в рекламі.

Тема 14. Шрифт на плакаті (2 год.)

Види і типи плакатів. Цілісність, композиційна злагодженість, наочність в оформленні письмових текстів. Ідейне акцентування в шрифтовій композиції.

Питання для самостійного вивчення: емоційність шрифту в плакаті; види плакатів; типи плакатів; соціальна відповідальність дизайнера за прийняті образні і шрифтові рішення.

Тема 15. Шрифтовий логотип. Виготовлення шрифту(2год.)

Різниця в підходах до розробки логотипу і шрифту. Засоби виразності. Ритм і «графічна рифма». Приклади розміщення дизайну логотипу на різних поверхнях. Збір і аналіз аналогів використання в графічному дизайні модульних структур.

Питання для самостійного вивчення: шрифтові форми логотипів; образність логотипів; актуальні носії фірмового стилю.

Тема 16. Типографічний дизайн, естетика, сучасні шрифти і перспективи (2 год.)

Типографічні тренди в дизайні. Стилїстика у типографічному дизайні. Формальна і неформальна типографіка, як їх поєднувати.

Гарнітури сучасних друкарських шрифтів. Новітні тенденції і напрямки створення шрифтів.

Питання для самостійного вивчення: тренди графічного дизайну на наступний рік; актуальна палітра за версією інституту кольору Pantone.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ІІІ семестр

Завдання 1. Стилїстичне дослідження форм літер.(6 год.)

Пошук форм вибраної літери в друкованій продукції різних періодів (книги, листівки, календарі, орендована продукція та ін.)

Завдання 2. Стилїстичне дослідження кольору та емоції літер (6 год.)

Дослідження форми, кольору, емоційності вибраної літери в друкованій продукції різних періодів (книги, листівки, календарі, орендована продукція та ін.).

Завдання 3. Шрифтова композиція (12 год.)

Створення авторських шрифтових абстрактних композицій.

Завдання 4.Виконання вправ на каліграфію (2год.)

Виконання вправ – створення написів різними інструментами.

Завдання 5. Стилїзація літери в двох варіантах (6 год.)

Пошук цікавих стилїзацій однієї і тієї ж літери з тематичним малюнком.

IV семестр

Завдання 6. Накреслення шрифтів із засічками, рублених, декоративних (2 год.)

Вивчення шрифтів різних видів.

Завдання 7. Ескізування та створення авторських акцидентних шрифтів (8 год.)

Створення авторського акцидентного тематичного шрифту. Оцифрування ескізів. Вибір кольорової гами.

Завдання 8. Евристичне навчання. Метод асоціацій. Робота зі шрифтами (6 год.)

Дослідження асоціацій – створення шрифтової композиції зі слів асоціацій на задану тему.

Завдання 9. Авторська шрифтова композиція. Леттеринг (6 год.)

Дослідження теми та створення авторської леттерингової тематичної композиції.

Завдання 10. Репродуктивне відтворення слов'янських шрифтів (2 год.)

Відпрацювання графічних особливостей існуючих слов'янських шрифтів.

Завдання 11. Шрифтова композиція «Шрифт як бренд України» (8 год.)

Створення тематичної, виразної шрифтової композиції (фрази), де головним елементом є шрифт (декілька шрифтів), що є впізнаваним і характеризує нашу країну, може бити (чи є) її брендом.

V семестр

Завдання 12. Графічне дослідження психофізичних характеристик шрифтів (2 год.)

Дослідження психофізіологічних характеристик на основі шрифтів різного призначення, видів, стилістики.

Завдання 13. Шрифт як мистецтво образотворення (16 год.)

Створення слів-образів такими шрифтами, які б максимально близько і швидко, впізнавано передавали конкретний зміст написаного.

Завдання 14. Гармонійне поєднання шрифту та малюнку (8 год.)

Створення шрифтової композиції з фрази та тематичного малюнку із застосуванням образності шрифту.

Завдання 15. Буква-образ образотворчими засобами колажу (6 год.)
Відтворення графеми тематичної образної літери в техніці колажу.

VI семестр

Завдання 16. Графічний аналіз шрифтових трендів та типографіки в сучасній друкованій рекламі (2 год.)

Проведення графічного аналізу існуючих трендів у типографіці сучасної друкованої продукції.

Завдання 17. Макет соціального плакату (6 год.)

Дослідження важливої соціальної теми і створення макету до друку соціального плакату.

Завдання 18. Виготовлення шрифтового логотипу (8 год.).

Проектування та макетування об'ємного шрифтового логотипу

Завдання 19. Шрифтова композиція в матеріалі (8 год)

Створити слово акцидентним шрифтом в матеріалі і сфотографувати його в середовищі.

Завдання 20. Створення ескізу шрифтового принта на одяг(8 год.)

Створити ескіз шрифтового принта для одягу з використанням регіонального компонента.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Вимоги до завдання	К-ть год.
		III семестр	
1.	Завдання 1. Стилістичне дослідження форм літер	Виконати літеру різних стилізаціях, формах, із застосуванням текстур і графічного відтворення фактур. Формат А3	6
2.	Завдання 2. Стилістичне дослідження кольору та емоції літер	Виконати літеру різних стилізаціях, формах, гамах кольору, із застосуванням текстур і графічного відтворення фактур. Формат А3	6

3.	Завдання 3. Шрифтова композиція	На основі досліджених стилізацій літер створити шрифтову композицію на форматі А3. Зображення повинно відповідати законам композиції, обраному стилю.	12
4.	Завдання 4. Виконання вправ на каліграфію	Формат А3, пера, пензлі, картонні смужки, зрізані палички, зразки шрифтів	2
5	Завдання 5. Стилізація літери в двох варіантах	Виконати стилізацію однієї і тієї ж літери в двох варіантах настрою, емоції, вікової чи гендерної приналежності. Формат А3	6
	Всього за семестр		32
		IV семестр	
6	Завдання 6. Накреслення шрифтів із засічками, рублених, декоративних	Дослідити графічно різні пропорції вічка, різні форми засічок, декоративних елементів, графічно відтворити різні види шрифтів. Вправи. Формат А4	2
7	Завдання 7. Ескізування та створення авторських акцидентних шрифтів	Застосовуючи різні пропорції вічка, різні форми засічок, декоративних елементів, творчо графічно виконати авторський тематичний акцидентний шрифт і написати ним слово, запропонувавши оптимальний кернінг. Ручне ескізування та цифрова обробка ідеї. Формат А3 (друк)	8
8	Завдання 8. Евристичне навчання. Метод асоціацій. Робота зі шрифтами.	Для виконання роботи до заданої теми (тему дає викладач), виписати 8-10 слів-асоціацій. На кожне слово підібрати найбільш емоціогенний шрифт. Закомпанувати слова на аркуші А3 з урахуванням законів композиції, кольорознавства, вимог шрифту. Формат А3	6
9	Завдання 9. Авторська шрифтова композиція. Леттерінг	Написати мотивуючу фразу із застосуванням леттерінгу, тематичного оформлення відповідним декором, графікою. Формат А3	6

10	Завдання 10. Репродуктивне відтворення слов'янських шрифтів	На форматі А3 відпрацювати графічні особливості існуючих слов'янських шрифтів.	2
11	Завдання 11. Шрифтова композиція «Шрифт як бренд України»	Застосовуючи слов'янські стилізації шрифтів, написати фразу, цитату з оформленням відповідним тематичним малюнком, орнаментом. Формат А3. (Присутній регіональний компонент).	8
	Всього за семестр		32
		V семестр	
12	Завдання 12. Графічне дослідження психофізичних характеристик шрифтів	За допомогою репродуктивного відтворення дослідити різні психофізіологічні характеристики шрифтів різного призначення (дитячі, архітектурні, романтичні, графіті та ін.). Формат А4	2
13	Завдання 13. Шрифт як мистецтво образотворення	Створити слова-образи такими шрифтами, які б максимально близько і швидко, впізнавано передавали конкретний зміст написаного, застосовуючи образне мислення та образотворчі засоби. 4 аркуші А4	16
14	Завдання 14. Гармонійне поєднання шрифту та малюнку. Виконання слова- образу з термінів графічних зображень українських ремесел.	Застосовуючи відповідний до теми та стилістики ремесла шрифт, створити слово-образ із відповідним графічним зображенням. Техніка виконання - аплікація. Формат А3. (Присутній регіональний компонент)	8
15	Завдання 15. Буква- образ образотворчими засобами колажу. Можливі напрямки: стімпанк, романтизм, шик, конструктивізм, мексиканська естетика, мікс-медіа та ін.	На основі набутих знань і закріплених у попередній практичній роботі вмінь, створити одинарну букву-образ з пізнаваною графемою але цікавою, авторською подачею засобами колажу. Формат А4	6

	Всього за семестр		32
		VI семестр	
16	Завдання 16. Графічний аналіз шрифтових трендів та типографіки в сучасній друкованій рекламі	На основі знайденої інформації з Інтернет джерел провести графічний аналіз існуючих трендів у типографіці сучасної друкованої рекламної продукції. Формат А4, фото фіксація.	2
17	Завдання 17. Макет соціального плакату	Застосовуючи психофізіологічні характеристики шрифтів, закони композиції, психологічну дію кольорів, створити макет соціального плакату.	6
18	Завдання 18. Виготовлення шрифтового логотипу	Розробити шрифтовий логотип на основі затвердженого ескізу, подати ідею графічно та виготовити макет у матеріалі (рельєф, картон, папір). Формат А3	8
19	Завдання 19. Шрифтова композиція в матеріалі	Застосовуючи знання про тематичність шрифту, його психологічний та емоційний впливи, створити слово акцидентним шрифтом в матеріалі (дерево, картон, пластик, вишивка, стімпанк та ін) і сфотографувати у відповідному середовищі. Друк фото на форматі А4	8
20	Завдання 20. Створення ескізу шрифтового принта на одяг	Попрацювати над ескізуванням шрифтового принта для одягу (футболки, світшоти, худі, безрукавки - на вибір студента) стюартів фестивалю етно-року. Створити завершену шрифтово-малюнкову композицію, оформити результат як невеликий проект, надрукувавши зображення розробки на форматі А3 – робочий ескіз вручну, макет принта, розміщення на пропонуваній одяг (мокап). (Присутній регіональний компонент)	8
	Всього за семестр		32
	Всього годин		128

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання
--------------------------	------------------------------------

	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.	192	320
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях(за конспектом лекцій, навчально-методичною та науковою літературою), пошук інформації в бібліотеках, мережі Інтернет, використання баз даних інформаційно-пошукових та довідкових систем	20	40
Опрацювання та збір матеріалу до практичного Завдання 1 і 2	10	24
Підготовча дослідницька робота до практичного Завдання 4	10	24
Ескізування, скетчінг, збір матеріалу для практичного Завдання 6	14	32
Дослідницька робота – опитування, метод асоціацій. Для практичного Завдання 8	12	-
Вивчення трендів леттерингу для практичного Завдання 9	10	-
Ескізування та збір матеріалу для практичного Завдання 11. Особливості сучасних українських шрифтів	10	30
Дослідження психо-емоційного впливу шрифтів та ескізування слів-образів до практичного Завдання 12	16	30
Вивчення українських ремесел, їх термінології для виконання практичного Завдання 14	12	-
Збір матеріалу і виконання композиційної схеми для виконання практичного Завдання 15	12	30
Дослідження трендів графічного дизайну для виконання практичного Завдання 16	12	-
Вивчення соціально актуальних і важливих тем та виконання ескізу соціального плакату до практичного Завдання 17	16	40
Аналіз сучасних шрифтових логотипів та ескізування для практичного Завдання 18.	10	20
Збір матеріалу, вивчення теми та виконання ескізів для практичного Завдання 20	14	28

Екзаменаційне завдання. Шрифтова композиція - шрифтовий рекламний плакат	14	22

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відповідно до нормативної бази УКД

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен

бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Шрифти і типографіка» студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни:

<https://prjctr.com/course> - Проєктор (одна з найвідоміших платформ для навчання дизайну в Україні. Пропонують курси з графічного дизайну, UX/UI дизайну, веб-дизайну та багато іншого)

<https://laba.ua/> - Laba (освітня платформа, що пропонує курси з різних напрямків, включаючи дизайн, маркетинг, менеджмент)

<https://ed-era.com/> - EdEra (платформа, що пропонує онлайн-курси та освітні матеріали з різних дисциплін, включаючи дизайн)

<https://skillup.ua/> -SkillUP (навчальний центр, що пропонує курси з веб-дизайну, графічного дизайну та інших спеціальностей)

Аудиторні заняття з дисципліни «Шрифти і типографіка» проходять у формі лекційних і практичних занять.

Відпрацювання студентом пропущених або не вчасно створених практичних робіт виконуються в аудиторії. Це потрібно для того, щоб студент міг отримати вчасну консультацію, адже роботи творчі, а також, щоб виключити можливість плагіату.

Академічна доброчесність, яка є сукупністю етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього

процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності, є базовою в процесі вивчення дисципліни. Дотримання принципів академічної доброчесності допомагає забезпечити чесність, відповідальність та повагу до інтелектуальної власності інших.

Студенти повинні створювати власні роботи і не копіювати роботи інших дизайнерів без дозволу або належного цитування. При використанні зовнішніх ресурсів, таких як зображення, шрифти або інші графічні елементи, необхідно отримати відповідні дозволи або використовувати ресурси, що мають ліцензії на вільне використання. Важливо вказувати авторів та джерела інформації, які були використані в процесі роботи. Це включає текстові матеріали, зображення, ідеї та інші ресурси. Здобувачі мають бути чесними у своїх діях, не використовувати недобросовісні методи для отримання кращих результатів, поважати права авторів та інших дизайнерів, не використовувати їхні роботи без дозволу.

Після завершення кожної практичної роботи чи проєкту відбувається захист студентом своєї роботи та колективне обговорення результатів. При такому підході здобувач розуміє переваги і недоліки у виконання практичних завдань і це впливає на об'єктивність оцінювання.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі графічного дизайну.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН 8. Оцінювати об'єкт проєктування, технологічні процеси в контексті проєктного завдання, формувати художньо-проєктну концепцію.	наочний (метод передбачає застосування демонстрації аналогів до теми, матеріалів та зразків практичних завдань)	Дослідницькі роботи і практичні роботи – захист
ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проєктно-графічного моделювання.	словесний метод (викладення нового матеріалу); наочний (метод передбачає застосування демонстрації аналогів до теми, матеріалів та зразків практичних завдань); практичний (виконання завдань допомагає набутти практичні навички, розвиває розуміння предмету та відчуття і розуміння матеріалу)	Практичні роботи - захист

ПРН 10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну у комунікативному просторі	словесний метод (викладення нового матеріалу); наочний (метод передбачає застосування демонстрації аналогів до теми, матеріалів та зразків практичних завдань)	Дослідницькі роботи і практичні роботи – захист
ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.	практичний (виконання завдань допомагає набутти практичні навички, розвиває розуміння предмету та відчуття і розуміння матеріалу)	Практичні роботи, екзамен
ПРН 12. Дотримуватися стандартів проєктування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності.	практичний (виконання завдань допомагає набутти практичні навички, розвиває розуміння предмету та відчуття і розуміння матеріалу)	Практичні роботи, екзамен
ПРН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності	практичний (виконання завдань допомагає набутти практичні навички, розвиває розуміння предмету та відчуття і розуміння матеріалу); репродуктивний та творчий (репродуктивний спрямований на відтворення учнем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом); проблемно-пошукові (передбачає постановку викладачем перед студентами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей)	Практичні роботи – захист, екзамен
ПРН 18. Відображати морфологічні, стильові та кольорофактурні властивості об'єктів дизайну	репродуктивний та творчий (репродуктивний спрямований на відтворення учнем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом) проблемно-пошукові (передбачає постановку викладачем перед студентами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей)	Науково-дослідницькі роботи і практичні роботи- захист, екзамен

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної та практичної діяльності студентів передбачене застосування практичні роботи, презентації, майстер-класи.

Діагностика (моніторинг та перевірка) результатів навчання та творчої практичної діяльності здійснюється шляхом виконання студентами:

Графічних робіт аналітично-дослідницького та пошукового характеру;
 Практичних робіт репродуктивного та творчого виконання;
 Написанням анотацій;
 Презентацій та виступів на наукових заходах;
 Підсумкового заліку (сукупність оцінок, отриманих за виконання практичних робіт впродовж семестру);
 Підсумкового екзамену (виконання розробки об'єкту графічного дизайну)

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			in	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	5	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	4	40
Всього:	-	100	0	100

Усі практичні заняття з курсу «Шрифти і типографіка» проводяться у форматі, що визначений деканатом університету (онлайн/офлайн чи змішаному). Їх відвідуваність здобувачами є добровільною.

Відвідування практичних занять з курсу є обов'язковим. Усі пропущені заняття повинні відпрацюватися впродовж трьох наступних тижнів після отримання пропуску, або після того, як студент повернувся до навчання.

Процедура проведення контрольних заходів, а саме підсумкового семестрового контролю, регулюється «[Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів](https://ukd.edu.ua/node/1149)», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

54-60 / 37-40 – 5 A	Студент досконало розуміє теоретичні основи шрифтів і типографіки, включаючи історію розвитку шрифтів, принципи гармонії та композиції, а також роль типографіки в дизайні, володіє високими технологічними навичками у виборі та комбінуванні шрифтів, ефективно використовує різні типи шрифтів для досягнення бажаного естетичного та функціонального ефекту, демонструє вміння правильно застосувати типографічні принципи, креативно підходить до розв'язання завдань, ідеально враховує особливості різних медіа, при виконанні практичних завдань проявляє творчий підхід та проводить глибокий передпроектний аналіз теми;
50-53 / 33-36 – 4 B	Студент добре розуміє теоретичні аспекти шрифтів і типографіки, здатний пояснити основні принципи і застосувати їх у практиці, хоча іноді може не повністю охоплювати всі нюанси складних типографічних рішень, виконує шрифти та типографічні засоби з високою точністю, коректно застосовує типографічні принципи;
45-49 / 30-32 – 4 C	Студент загалом добре опанував практичний та теоретичний матеріал, якісно справився з усіма поставленими завданнями, відповідально підійшов до їх виконання, аналізує аналоги, вміє працювати з шрифтами, шрифтовими парами, в процесі їх проектування враховує правила створення шрифтів та особливості роботи з ними, але при цьому зробив декілька помилок; завдання виконано в повному обсязі та своєчасно; продемонстрував старанність, самостійність, активність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдання;
40-44 / 27-29 – 3 D	Студент розуміє основні теоретичні принципи шрифтів і типографіки, проте часто не може чітко або правильно застосувати їх на практиці, особливо при роботі з більш складним завданням, що призводить до певних технічних або композиційних недоліків у роботі;
35-40 / 25-26 – 3 E	Студент не опанував значну частину практичного та теоретичного матеріалу, не може відтворювати історичні та сучасні шрифти і застосовувати принципи типографіки, погано справився з поставленими завданнями або виконав практичну роботу на недостатньо професійному рівні, робота має значні недоліки, а саме: неохайність виконання, недотримання основних вимог до завдання, відсутність творчого підходу тощо;
0-34 / 0-24 2 F	Студент не розуміє основних принципів шрифтів і типографіки, має значні труднощі з поясненням навіть базових концепцій, таких як ієрархія тексту, вирівнювання чи використання різних типів шрифтів, допускає суттєві помилки у використанні шрифтів, часто вибирає несумісні шрифти або порушує базові правила типографії, не демонструє креативності, не враховує специфіку медіа що призводить до неправильного формату або при помилок адаптації типографії.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї

норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Підсумковою формою контролю дисципліни «Шрифти і типографіка» є екзамен, який передбачає виконання розробки об'єкту графічного дизайну з обов'язковою шрифтовою складовою.

Процедура проведення контрольних заходів, а саме підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на залік чи екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Стандарти:

- ### Основні видання:

1. Андрієнко В.С. Шрифтологія сьогодні і вчора: підручник. Київ, 2003.
2. Ковалишин Г.М. Конспект лекцій з курсу "Комп'ютерна типографіка". Львів: УАД, 2001.
3. Кухар Г.М. Каліграфія в сучасній типографії. Матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки». Університет Короля Данила, 2019 р. – С. 147
<https://drive.google.com/file/d/1EJU5rly12fAMnoYFXfhi-Qe7aZ0irtb/view>
4. Кухар Г.М. Проектний образ людини в рекламній графіці. Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки». Університет Короля Данила, 2020 р.– С. 68
[https://drive.google.com/file/d/1yMYulOu59aaq2_CWYuU7MJ4nqWllZYJLg/vview](https://drive.google.com/file/d/1yMYulOu59aaq2_CWYuU7MJ4nqWllZYJLg/view)
5. Кухар Г.М. Художньо-образні особливості шрифтів дитячої книги. Матеріали V Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки». Університет Короля Данила, 2021р. – С. 124
<https://ukd.edu.ua/sites/default/files/2021-05/2021%20V%20%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%E-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D1%96%D1%83%D0%BC%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%>

[D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8.pdf](https://drive.google.com/file/d/1duk1ymiXxTdw7t4j3XZ0lXIp8sUDa1B-/view)

6. Кухар Г.М. Шрифтова складова етикетки для пляшки вина. Матеріали VI Міжнародного науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки». Університет Короля Данила. 2022р. - С. 194
<https://drive.google.com/file/d/1duk1ymiXxTdw7t4j3XZ0lXIp8sUDa1B-/view>
7. Кухар Г.М. Типографіка 70х років 20 століття. Матеріали науково-практичної конференції «Традиції та інновації у сучасному дизайні».2023р.
8. Шевченко В. Е. Графічна організація друкованого тексту та його художня інтерпретація засобами складання: у 2 т. Наукові записки Інституту журналістики. 2001. 53-69 с.
9. Шевченко В. Е. Етапи створення художнього обличчя видання. Журналістика-2003. Матэрыялы 5-й Мыжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі. Вып. 5. Рэдкал.: В. П. Вараб'ёу і інш. Мінск, 2003. 298-300с.
10. Шевченко В. Е. Оформлення сучасного газетного видання . Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. За заг. ред. В. В. Різуна. Київ, 2003. 344 с.
11. Шевченко В. Е. Видавнича марка (логотип) як фірмовий знак видавця. Друкарство. 2004. № 3 (56). 43-45с.
12. Шевченко В. Е. Оформлення сучасного газетного видання: посібник/ За заг. ред. В. В.Різуна. Київ, 2003. 344 с.
13. Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування: тексти лекцій для студентів відділення «Видавнича справа та редагування». Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 254 с.
14. Шевченко В. Е. Художньо-технічне редагування різновидів текстового матеріалу: Текст лекції для студентів Інституту журналістики. Київ: Інститут журналістики, 2006. 91 с.
15. Шевченко В. Е. Характеристика шрифту як способу поліграфічного відтворення тексту: конспект лекцій для студентів відділення «Видавнича справа та редагування» з курсу «Шрифтознавство». Київ: Інститут журналістики, 2005. 106 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Каталог шрифтових програм фірми Adobe Adobe Type Products : веб-сайт. URL: www.adobe.com/type/typeprod.html (дата звернення 30.07.2025)

2. Короткий путівник по шрифтових технологіях Microsoft. Microsoft Typography : веб-сайт. URL: www.microsoft.com/typography (дата звернення 03.06.2025)
3. Офіційний сайт програмного забезпечення Adobe. Adobe: веб-сайт. URL: <https://www.adobe.com/ua/> (дата звернення 20.07.2025)